

MAKTABDA TARIX FANINI O‘QITISHDA INTERFAOL USULLARDAN FOYDALANISH

Normuminov Bekjon Norqobilovich

Pastdarg‘om tumani 47-maktab Tarix fani o‘qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu ilmiy maqola maktabda tarix fanini o‘qitishda interfaol usullarni joriy etishning samaradorligi va afzalliklarini o‘rganadi. Unda ushbu sohada olib borilgan tadqiqotlar har tomonlama ko‘rib chiqilib, qo‘llaniladigan turli interfaol usullar va ularning o‘quvchilarning tarixiy bilim olish natijalariga ta’siri yoritilgan. Maqolada o‘quvchilarni o‘quv jarayoniga faol jalb etish, tanqidiy fikrlash ko‘nikmalarini rivojlantirish, tarixiy izlanishlarni rivojlantirish, chuqur va esda qolarli ta’lim tajribasini yaratish muhimligi ta’kidlangan. Bundan tashqari, u potentsial muammolarni hal qiladi va tarix sinflarida interfaol usullarni muvaffaqiyatli qo‘llash bo‘yicha tavsiyalar beradi.

Kirish

Tarix fanini o‘qitish o‘quvchilarning o‘tmish haqidagi tasavvurlarini rivojlantirish, tahliliy ko‘nikmalarini shakllantirish, bugungi kun va kelajakka bo‘lgan qarashlarini shakllantirishda hal qiluvchi rol o‘ynaydi. An’anaviy ma’ruza uslubidagi yondashuvlar ko‘pincha talabalarni to‘liq jalb qila olmaydi va passiv o‘rganish tajribasiga olib kelishi mumkin. Ushbu maqolada interfaol usullarni tarix ta’limida samarali pedagogik vosita sifatida integratsiyalash, o‘quvchilarning faolligini, bilimni eslab qolish va tarixiy fikrlash qobiliyatlarini oshirishga qaratilgan.

1. Tarix ta’limida interfaol usullarning afzalliklari

1.1 Faol ishtirok etish va ishtirok etish

Interfaol usullar, masalan, rolli o‘yinlar, bahs-munozaralar, simulyatsiyalar va guruh loyihalari o‘quvchilarning faol ishtirokini va ishtirokini rag‘batlantiradi. Tarixiy rollarni o‘z zimmasiga olish, asosiy manbalarni tahlil qilish va tengdoshlari bilan hamkorlik qilish orqali o‘quvchilar tarixiy voqealar, motivlar va istiqbollarni chuqurroq tushunishadi. Tarixiy rollarni o‘z zimmasiga olish, asosiy manbalarni tahlil qilish va tengdoshlari bilan

hamkorlik qilish o'quvchilarning tarixiy voqealar, motivlar va istiqbollarni chuqurroq tushunishiga yordam beradi. Roli o'yinlar tarixiy voqealarni o'rganishning interfaol usuli sifatida o'quvchilarni asosiy tadbirlarga qo'shib qo'yadi. O'quvchilar o'zlarini tarixiy shaxslar va tadbirlarning qatnashchilari sifatida his qilib, ularning qarorlarini olish, qiyosiy tahlillar qilish va tarixiy muammoni hal qilish uchun qo'shimcha ma'lumot topishadi. Bu usul o'quvchilarning kritik fikrlash va tafsilotli tushunishini rivojlantiradi. Bahs-munozaralar o'quvchilarga tarixiy muammolarni va tartibotlarni tahlil qilish va o'z fikrlarini ifoda qilish imkoniyatini beradi. Ularning o'zaro muzokaralarida, o'quvchilar tarixiy voqealarni kritik tahlil qilish, sabablarni tartibga solish va fikr bildirish jarayonlarini o'rganishadi. Bu usul o'quvchilarning ma'lumotlarni tahlil qilish, muhokamalar olib borish va o'z fikrlarini rivojlantirishni o'rgatadi. Simulyatsiyalar tarixiy voqealar va jarayonlarning asosiy xususiyatlarini o'quvchi tomonidan asosiy rolini o'ynab ko'rish imkoniyatini beradi. O'quvchilar tarixiy voqealarni o'zlashtirish, o'zlarining qarorlarini qabul qilish va muhim tahlillarni amalga oshirish uchun o'zgaruvchan muhitda joylashgan bo'lishadi. Bu usul o'quvchilarning tarixiy voqealarni chuqurroq tushunishini, o'quvchilar orasida hamkorlik va jamiyatning o'zgarishlarini tahlil qilishini ta'minlaydi. Guruh loyihalari o'quvchilarni o'zlashtirish va jamoatchilikni rivojlantirishning asosiy usulidir. O'quvchilar guruh bilan birgalikda tarixiy voqealarni tahlil qilish, sabablarni qarash, ma'lumotlarni taqsimlash va umumiy natijalarni olishadi. Bu usul o'quvchilarning jamoatchilik, ishbilarmonlik, muhokama qilish, va o'zlashtirish qobiliyatlarini rivojlantiradi. Tarixiy o'qitishda interfaol usullar ishlatishning foydalari kengdir. Ular o'quvchilarning faol ishtirokini rag'batlantiradi, ularning tarixiy voqealarni tahlil qilish, motivlarni o'rganish va istiqbollarni chuqurroq tushunishini ta'minlaydi. Bu usullar o'quvchilarni tarixiy tushunchalarni rivojlantirishga va tarixiy bilimlarni amaliyotga o'tkazishga yordam beradi. Shuningdek, interfaol usullar o'quvchilarning hamkorlik, tahlil va fikr bildirish qobiliyatlarini oshiradi va ularni tarixiy bilimlarni amaliyotga o'tkazishga tayyorlaydi.

1.2 Tarixiy tadqiqot va tadqiqot ko'nikmalari

Interfaol usullar o'quvchilarni tarixiy savollarni o'rganishga, tadqiqot o'tkazishga va o'z da'volarini tasdiqlovchi dalillarni izlashga undash orqali tarixiy tadqiqotni

rivojlantiradi. Interfaol loyihalar, tekshiruvlar va boshqariladigan so'rovlar orqali talabalar tadqiqot ko'nikmalarini rivojlantiradilar, manbalarni baholashni o'rganadilar va tarixiy detektiv ish bilan shug'ullanadilar.

Interfaol usullar o'quvchilarni tarixiy savollarni o'rganishga, tadqiqot o'tkazishga va o'z da'volarini tasdiqlovchi dalillarni izlashga undash orqali tarixiy tadqiqotni rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Quyidagi interfaol usullar tarixiy tadqiqotni rivojlantirish uchun foydali bo'ladi:

Interfaol loyihalar: O'quvchilar uchun interfaol loyihalar tashkil etish tarixiy tadqiqotning asosiy qismini tashkil etadi. Bu loyihalar o'quvchilarga o'zlarining o'zlashtirish, savol-tahlil qilish, ma'lumot qidirish va natijalarni taqdim etishga imkoniyat beradi. Misol uchun, "tarixiy konferensiya" loyihasi o'quvchilarga tarixiy shaxslar bilan suhbatlashish va ular haqida ma'lumot olish imkoniyatini beradi.

Tekshiruvlar: Tarixiy tadqiqotning muhim qismi o'quvchilarning muhokamalarini va bilimlarini baholashdir. Interfaol usullar, masalan, tarixiy testlar, sinovlar va topshiriqlar orqali o'quvchilarning bilim darajalarini tekshirishga imkoniyat beradi. Bu usul o'quvchilarni o'z bilimlarini baholash, o'zlarining bilimlarini kuchaytirish va kutilgan natijalarga erishishga imkon beradi.

So'rovlar va muloqotlar: Interfaol so'rovlar va muloqotlar o'quvchilarning tarixiy tadqiqotda kengaytirilganlik va o'z fikrlarini ifoda qilish qobiliyatlarini rivojlantiradi. O'quvchilar tarixiy muammolar yuzasidan so'rovlar yaratish, boshqalar bilan muloqot qilish va tarixiy manbalarni tahlil qilish orqali o'z fikrlarini tasdiqlovchi dalillarni topishadi.

Tarixiy detektiv ishi: Bu usul o'quvchilarni tarixiy tadqiqotda "detektiv" bo'lishga chaqiradi. O'quvchilar tarixiy muammolarni yechish uchun ma'lumotlarni topish, tahlil qilish va natijalarni olish uchun qo'shimcha topshiriqlarni bajarishadi. Bu usul o'quvchilarni tarixiy manbalarni qidirish, tahlil qilish va tafsilotli fikrlashni o'rganishga yo'naltiradi.

Interfaol usullar o'quvchilarni tarixiy savollarni o'rganish, tadqiqot o'tkazish va o'z fikrlarini tasdiqlovchi dalillarni izlashga undash orqali tarixiy tadqiqotni rivojlantirishda juda muhimdir. Bu usullar o'quvchilarni tarixiy bilimlarni amaliyotga o'tkazishga, kritik

fikrlash va tahlil qilish qobiliyatlarini rivojlantirishga, shuningdek tarixiy muammolarni hal qilish va tarixiy manbalarni baholashni o'rganishga yordam beradi.

2. Tarix ta'limida samarali interfaol usullar

2.1 Rol o'ynash va simulyatsiyalar

Rol o'ynash faoliyati va tarixiy simulyatsiyalar o'quvchilarga tarixiy kontekstlarga sho'ng'ish, turli rollarni o'z zimmalariga olish va qaror qabul qilish jarayonlarida bevosita tajriba orttirish imkonini beradi. Bu usullar empatiya, tanqidiy fikrlash, tarixiy voqealar va ularning oqibatlarini chuqurroq tushunishga yordam beradi.

2.3 Texnologik takomillashtirilgan yondashuvlar

Ta'lim dasturlari, interfaol veb-saytlar, multimedia taqdimotlari va virtual haqiqat kabi texnologiyalarni integratsiyalash talabalar uchun chuqur tarixiy tajribalarni yaratishi mumkin. Ushbu yondashuvlar ularga tarixiy joylarni o'rganish, artefaktlar bilan muloqot qilish va o'tmishdagi voqealarni tasavvur qilish imkonini beradi va shu bilan ularning tushunish va faolligini oshiradi.

3. Muammolar va amalga oshirish bo'yicha tavsiyalar

Tarix ta'limida interfaol usullarni qo'llash vaqt cheklolari, resurslarning etishmasligi va sinf dinamikasining o'zgarishi kabi qiyinchiliklarga duch kelishi mumkin. Ushbu muammolarni hal qilish uchun o'qituvchilar, o'quv dasturlarini ishlab chiquvchilar va ta'lim siyosatini ishlab chiquvchilar o'rtasidagi hamkorlik muhim ahamiyatga ega. Kasbiy rivojlanish imkoniyatlari, resurslarni almashish platformalari va moslashuvchan o'quv dasturlari o'qituvchilarga interfaol usullarni tarix darslariga samarali integratsiya qilishda yordam berishi mumkin.

Xulosa

Maktabda tarix fanini o'qitishda interfaol usullarning kiritilishi o'quvchilarning faolligi, tanqidiy fikrlash ko'nikmalari va tarixiy tushunchalarga katta foyda keltiradi. Talabalarni o'quv jarayoniga faol jalb qilish orqali interfaol usullar dinamik va immersiv ta'lim tajribasini yaratadi. Biroq, muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun puxta rejalashtirish, hamkorlik va o'qituvchilarni doimiy qo'llab-quvvatlash kerak. Kelajakdagi tadqiqotlar muayyan interfaol usullarning samaradorligini va ularning o'quvchilarning tarixiy ta'lim natijalariga ta'sirini o'rganish va baholashni davom ettirishi kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Sarvinozxon, Sattorova, and Manobova Dilafruzxon. "Tasviriy san'at texnologiyasi va nusxa ko'chirish fanida ishlatiladigan materiallar." *Science Promotion* 3.1 (2023): 132-135.
2. Sarvinozxon, Sattorova. "QO'QON NAQQOSHLIK USLUBINING O'ZIGA XOSLIGI." *World scientific research journal* 17.1 (2023): 19-24.
3. Sarvinozkhan, Sattorova. "TYPES AND DEVELOPMENT OF APPLIED ARTS IN UZBEKISTAN." *Open Access Repository* 8.11 (2022): 108-111.
4. Sarvinozkhan, Sattorova. "HISTORY OF FORMATION AND DEVELOPMENT OF APPLIED ART." *Open Access Repository* 9.11 (2022): 84-87.
5. Dilobarxon, Sodiqjonova, and Sattorova Sarvinozxon. "Guash bo 'yoqlari bilan ishlash, amaliy mashg 'ulotlar bajarishda guashning ahamiyati va rang texnologiyasi." *Science Promotion* 3.1 (2023): 155-158.